

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАЄВА)

“ 20 серпня ” 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЄС та інститути об'єднаної Європи»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

Спеціальність: 291 – Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

(назва ОПП/ОНП)

Робоча програма навчальної дисципліни «ЄС та інститути об'єднаної Європи». Одеса:
ОНУ, 2024. - 17 с.

Розробники: **Максименко Ірина Володимирівна, к.політ., доцент**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин
Протокол № 1 від. "29" серпня 2024 р.
Завідувач кафедри _____ (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

_____ (Юлія МАЙСТРЕНКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин,
політології та соціології

Протокол № 1 від. "30" серпня 2024 р.
Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

**1. Опис навчальної дисципліни
ЄС та інститути об'єднаної Європи.**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань 29 <u>міжнародні відносини</u> (шифр і назва) Спеціальність 291 <u>Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	<i>Обов'язкова / Дисципліна вільного вибору</i>	
		<i>Дисципліна вільного вибору</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		7-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		18 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
60 год.	год.		
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - формування у здобувачів системного уявлення про еволюцію розвитку, сучасне функціонування та загальну структуру головних загальноєвропейських міжнародних організацій. Перш за все йдеться про Європейський Союз та його керівні органи, а також про Раду Європи, НАТО, ОБСЄ.

Завдання курсу - полягають у вивченні здобувачами основних компетенцій, повноважень, регулюючих, контрольних та оперативних функцій головних структурних підрозділів ЄС та інших загальноєвропейських міжнародних структур. Здобувачі набувають навичок по сприйняттю та науковому аналізу перебігу інституційного розвитку євроінтеграційних процесів з точки зору чинників внутрішньо- та зовнішньополітичного розвитку європейських країн з отриманням розуміння подальшої сфери спеціалізації. Вивчення і засвоєння студентами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку світової та європейської політики в рамках міждисциплінарного та інституційного аналізу, сформованого в рамках класичних політологічних шкіл.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК07. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК02. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК03. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК07. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен оволодіти наступними результатами навчання:

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Історія формування європейських інституцій.

Тема 1. Передумови та початок розбудови інтеграційних інституцій в Європі у другій половині ХХ ст.

Передумови інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни. Вплив воєнно-політичних, економічних та ідеологічних чинників на політичні процеси в повоєнній Європі. Промова У. Черчілля в Цюриху (1946 р.). Європейський рух і створення Ради Європи. Інтеграція як спосіб подолання конфліктності на європейському континенті.

План Маршалла (1948) та початок європейської економічної інтеграції (Організація європейського економічного співробітництва, Європейський платіжний союз). Військово-політична інтеграції (Західноєвропейський Союз). Меморандум Ж. Монне та Декларація Р. Шумана 9 травня 1950 р. Роль Франції у Європейському будівництві. Де Голль та його концепція «Європа вітчизн». Франко-німецьке зближення. Паризька угода (1951) та створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС). Цілі та інститути ЄОВС. Римські угоди (1957) та створення Європейського економічного Союзу (ЄЕС) та Євроатому.

Тема 2. Економічні та політичні аспекти інституційної інтеграції в Європі.

Три етапи та опори в розвитку ЄС. Існування в рамках трьох європейських спільнот (ЄОВС, Євроатом, ЄЕС) - перший етап становлення ЄС. Економічна інтеграція як перша опора європейської інтеграції. Спроби поширення інтеграції на політичну сферу (план Фуше-1, план Фуше-2) та причини їх невдач. Гаазький саміт 1969 р. та створення Комітету політичних директорів. Франко-німецькі та франко-британські суперечності та їх вплив на процеси політичної та інституційної інтеграції в Європі. Декларація про створення європейського союзу (1981), Штутгартська декларація (1983), Єдиний європейський акт (1986) і розширення інтеграції та політичного співробітництва в Європі. Програма Європейського політичного співробітництва (ЄПС). Маастрихтський договір і трансформація європейських спільнот в Європейський Союз (ЄС). Наступність Маастрихтського договору стосовно попередніх установчих актів.

Тема 3. Безпекові виміри інституційної інтеграції в Європі.

Формування спільної зовнішньої політики та політики безпеки країн-членів - наступний етап та друга опора в розвитку ЄС. Рішення Мадридської зустрічі (1995), Брюссельської конференції (1997), Амстердамського саміту та формування нової архітектури європейської безпеки в контексті розширення НАТО. ЄС, ЗЄС і НАТО. Шенгенські домовленості та процеси європейської інтеграції. Правове співробітництво (гармонізація правових систем країн-членів та внутрішньої політики) - третя опора ЄС. Прийняття Конституції Європейського Союзу та криза її ратифікації. Лісабонський договір (2009 р.) та його значення для подальшого розвитку та розширення Європейського Союзу.

Тема 4. Розширення ЄС.

Перша хвиля розширення Європейського Співтовариства. Розширення Європейського Співтовариства на південь. Вступ Австрії, Фінляндії та Швеції до ЄС та його геополітичне та інституційне значення. Умови вступу та приєднання до інституцій та договірно-правових засад ЄС – Копенгагенські критерії. Розширення ЄС на схід. Наслідки у інституційних змінах в ЄС та у розвитку країн Центральної та Східної Європи після розширення ЄС 2004 року. Країни – кандидати на вступ до ЄС.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Функції та повноваження європейських інтеграційних інституцій.

Тема 5. Інституційна структура ЄС.

Європейський Парламент. Європейська Рада. Функції Голови Європейської Ради. Рада Європейського Союзу. Еволюція системи голосування у Раді ЄС. Європейська Комісія. Функції та повноваження Президента Європейської Комісії. Суд Європейського Союзу (Європейський Суд, Суд Правосуддя). Повноваження Суду Європейського Союзу. Європейський Центральний Банк. Європейська Рахункова Палата. Консультативні Органи. Комітет Регіонів. Консультативні органи ЄС. Розширення повноважень Інституцій ЄС за Лісабонським договором. Адміністративний персонал інститутів Співтовариств.

Тема 6. Спільні Політики Європейського Союзу.

Загальна інституційна характеристика спільних політик ЄС. Горизонтальні політики. Регіональна політика. Соціальна політика. Податкова політика ЄС. Політика захисту довкілля (екологічна). Конкурентна політика. Секторальні політики. Промислова та підприємницька політики. Науково-технологічна політика. Енергетична політика. Спільна транспортна політика. Спільна аграрна політика. Політика у сфері рибальства. Політики щодо громадян. Політика у сфері освіти. Політика ЄС у сфері культури. Політика охорони здоров'я. Зовнішні політики. Спільна торгівельна політика. Політика допомоги з розвитку. Інституційне співробітництво у сфері внутрішніх справ і юстиції (простір свободи, безпеки та правосуддя).

Тема 7. Бюджетна політика ЄС та європейська валютна інтеграція.

Особливості формування бюджету ЄС. Сучасна структура бюджету. Процедура прийняття бюджету ЄС. Принципи бюджетного планування. Інституційні механізми та інструменти управління бюджетом ЄС. Структурні фонди ЄС. Еволюція європейської валютної інтеграції. Інституційна стратегія грошово-кредитної політики євросистеми. Розрахунки та платежі у зоні Євро.

Тема 8. Україна у взаємодії з інтеграційними інститутами в Європі.

Політика Сусідства ЄС. «Східне партнерство». Двосторонні відносини Україна-ЄС. Реалізація договору про Партнерство та Співробітництва. Сучасний стан та особливості економічної взаємодії України та ЄС. Основні положення та впровадження Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС. Інституційні основи Угоди про Асоціацію. Безпекові аспекти співпраці ЄС та України. Початок переговорів про вступ України до ЄС.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма		Заочна форма	
	усього	у тому числі	усього	у тому числі

		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Історія формування європейських інституцій.												
Тема 1. Передумови та початок розбудови інтеграційних інституцій в Європі у другій половині ХХ ст.	10	2	2			6						
Тема 2. Економічні та політичні аспекти інституційної інтеграції в Європі.	12	2	2			8						
Тема 3. Безпекові виміри інституційної інтеграції в Європі.	10	2				8						
Тема 4. Розширення ЄС.	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 1	44	8	6			30						
Змістовий модуль 2. Функції та повноваження європейських інтеграційних інституцій.												
Тема 5. Інституційна структура ЄС.	14	4	2			8						
Тема 6. Спільні Політики Європейського Союзу.	12	2	2			8						

Тема 7. Бюджетна політика ЄС та європейська валютна інтеграція	8	2			6						
Тема 8. Україна у взаємодії з інтеграційними інститутами в Європі.	12	2	2		8						
Разом за змістовим модулем 2	46	10	6		30						
Усього годин	90	18	12		60						

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Передумови та початок інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни 1) Вибудова загальноєвропейських міжнародних організацій 2) Меморандум Ж. Монне та Декларація Р. Шумана 9 травня 1950 р. 3) Маастріхтський договір і трансформація європейських спільнот в Європейський Союз (ЄС).	2
2	Економічна, політична та інституційна інтеграція в Європі 1) Інституційна структура ЄС 2) Головні представницькі інститути ЄС 3) Головні виконавчі інститути ЄС	6
3	Економічна, політична та інституційна інтеграція в Європі 4) Етапи розширення ЄС 5) Розширення ЄС на Схід 6) Реалізація договору про Асоціацію між ЄС та Україною	4
	Разом	12

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/індивідуальних завдань (рефератів)	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Передумови та початок інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Європейський рух і створення Ради Європи. 2) План Маршалла (1948) та початок європейської економічної інтеграції (Організація європейського економічного співробітництва, Європейський платіжний союз). 3) Європейське Об'єднання Вугілля та Сталі та створення Європейського економічного Союзу (ЄЕС) 	6
2	<p>Тема 2. Економічна, політична та інституційна інтеграція в Європі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Теорії та концепції розширення ЄС 2) Політика Сусідства ЄС. «Східне партнерство». 3) Співвідношення розширення ЄС та НАТО. 	8
3	<p>Тема 3. Відносини України с євроінституціями.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Вступ України до Ради Європи. 2) Діяльність України у Парламентській Асамблеї Ради Європи. 3) Співробітництво України з НАТО. 	8
4	<p>Тема 4. Інституційні засади європейської безпекової системи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Спільна Зовнішня та Політика Безпеки ЄС. 2) Сучасні виклики європейської безпеки. 3) Функції та повноваження НАТО 4) Структура та діяльність безпекових та миротворчих місій ЄС та НАТО. 	8
5	<p>Тема 5. Гуманітарні аспекти інституційної інтеграції в Європі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Правові та ціннісні основи ЄС. 2) Структура, функції та повноваження Ради Європи. 3) Вплив європейської інтеграції на функціонування спільного партійно-політичного простору. 	8
6	<p>Тема 6. Основи правової системи ЄС.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Правові акти первинного та вторинного законодавства ЄС. 2) Типові та нетипові правові акти ЄС. 3) Основні положення Єдиного Європейського Акту. 	8
7	<p>Тема 7. Зовнішні відносини ЄС та інститутів ЄС.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Дипломатичні відносини ЄС та членство в інших міжнародних організаціях. 2) Договірна здатність та політико-правова суб'єктність ЄС. 3) Функції та повноваження Європейської служби зовнішніх справ. 	6
8	<p>Тема 8. Головні напрямки зовнішніх відносин ЄС.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Політичні та економічні взаємозв'язки ЄС та США. 2) Геополітичні та економічні відносини ЄС з Китаєм та Індією. 3) Роль ЄС у світових політичних та економічних процесах. 	8
<p><i>Один реферат із вищевказаного переліку обирається здобувачем на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу.</i></p>		

	<p><i>Обсяг реферату:</i> 15 сторінок.</p> <p><i>Характеристика змісту:</i> за змістом навчальної дисципліни.</p> <p><i>Вимоги до виконання та оцінювання:</i> основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносок у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.</p>	
	Разом	60

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

10. Форми контролю та методи оцінювання

Методи поточного\періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Підсумковий контроль. Залік.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти		
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може

	<p>розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями</p>	<p>аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі</p>
Добре	<p>достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки</p>	<p>правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання</p>
Задовільно	<p>володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого під час</p>	<p>може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення</p>

	виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані вміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного та періодичного контролю

1. Створення ЄЕС.
2. «План Шумана» та створення ЄОВС.
3. Військове співробітництво західноєвропейських країн після Другої світової війни.
4. Заснування, роль та функції Ради Європи.
5. Роль США у процесах європейської інтеграції у др. пол. 40-х – поч. 50-х р. ХХ ст.
6. Позиції провідних європейських країн на майбутнє європейського єднання у др. пол. 40-х – поч. 50-х р. 20 ст.
7. Ядерний фактор у процесах європейської інтеграції.
8. Розвиток західноєвропейської інтеграції у 60-ті р ХХ ст.
9. Проблеми вступу та виходу Великобританії з ЄС.
10. Розвиток західноєвропейської інтеграції у 70-ті р ХХ ст.
11. Поставлення проблеми розширення ЄС.
12. Єдина Сільськогосподарська Політика ЄС.
13. Проблеми вироблення Єдиної Зовнішньої політики та Політики Безпеки ЄС.
14. Маастрихтські угоди та створення Європейського Союзу.
15. Лісабонський договір та його значення для інституційної розбудови ЄС.
16. Третє та четверте розширення ЄС.
17. Керівні інституції ЄС.
18. Європейська Комісія.
19. Європейський парламент.
20. Рада ЄС.
21. Повноваження Суду Європейського Союзу.
22. Європейський Центральний Банк.
23. Загальна інституційна характеристика спільних політик ЄС.
24. Горизонтальні політики ЄС.
25. Регіональна політика ЄС.
26. Інституційні механізми та інструменти управління бюджетом ЄС.
27. Політика Сусідства ЄС та «Східне партнерство».
28. Розширення ЄС на Схід.

29. Розширення ЄС та наслідки для України.
30. Взаємовідносини України з ЄС.
31. Основні положення та впровадження Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.
32. Співвідношення розширення ЄС та НАТО.
33. Структура та діяльність безпекових та миротворчих місій ЄС та НАТО.
34. Структура, функції та повноваження Ради Європи.
35. Вступ України до Ради Європи.
36. Функції та повноваження Європейської служби зовнішніх справ.
37. Роль ЄС у світових політичних та економічних процесах.
38. Дипломатичні відносини ЄС та членство в інших міжнародних організаціях.
39. Відносини ЄС з США.
40. Відносини ЄС з Китаєм та Індією.

12. Розподіл балів, які отримують студенти.

Поточний/періодичний контроль								Сума балів	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Індивідуальне самостійне завдання	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	25	
9	8	8	10	8	10	10	12		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Максимкенко І.В. Силабус навчальної дисципліни «ЄС та інститути об'єднаної Європи». Одеса: ОНУ. 2022. -17 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Європейська інтеграція. Словник-довідник. - К., 2018
2. Європейська інтеграція. Навч. посіб. / за ред. М.І. Макаренка, Л.І. Хомутенко. – К., «Центр учбової літератури», 2021.
3. Європейський Союз у міжнародних відносинах. навч. посіб. за ред. В.В. Копійки. – К., ВПЦ «Київський університет», 2021.
4. Європейський Союз у мінливому світі. – К., О.Зень, 2022
5. Кузьмін Д.В., Максименко І.В. Відносини Україна – ЄС крізь призму стратегічної культури // Стратегічна культура та зовнішня політика України / за заг. редакцією І.М. Ковалю, О.І. Брусиловської. – Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2017.
6. Кузьмін Д.В. Вплив політики розширення на процеси розбудови механізмів прийняття рішень у керівних органах ЄС: інституційні виміри. Глобальні, регіональні та локальні чинники формування сучасної системи міжнародних відносин / Під ред. Ковалю І. М., Брусиловської О. І. Одеса: Астропринт, 2023. <https://doi.org/10.18524/2023.978-966-927-929-0.6.272-326>

Допоміжна

1. Бережна К. В. Принципи організації та функціонування інститутів влади в Європейському Союзі та Україні: порівняльно-правовий аналіз. – Запоріжжя.: вид. дім «Гельветика», 2017.
2. Брусиловська О.І., Коваль І.М. Міжнародні відносини та зовнішня політика України на початку ХХІ ст. // Політологія. Затверджено МОН України як підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Харків: Фоліо, 2012. – Розділ 14. – С. 318-340.
3. Бочаров С.В. Передумови п'ятої хвилі розширення Європейського Союзу// Вісник ДонНУЕТ. – 2010.
4. Василенко С. Загальноєвропейський інтеграційний процес і сучасна геостратегія України.- Людина і політика. - 2000.- № 5.
5. Вахудова А. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму/Пер. з англ.. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009.
6. Гауен П. Європейський Союз та його східні партнери// Демони миру та боги війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби.- К., 1997.
7. Горюнова Є.О. Євроінтеграція: навч.посіб. – К., Академвидав, 2013.
8. Гоці С. Урядування в об'єднаній Європі/ пер. з італ.- К.: К.І.С., 2003.
9. Грицаєнко Л.Л. Інституційний механізм Європейського Союзу: поняття та принципи функціонування. Вісник прокуратури. – 2009. - № 4(94)
10. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу. Нав. посібник.- К.: К.І.С., 2006.
11. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. –К.:К.І.С., 2006.

12. Дейвіс Норман. Європа. Історія / Переклав з англ. П. Таращук. - Вид. 2-ге. - К. : Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001.
13. Друзенко Г. Конституція для Європи. Конституційні акти Європейського Союзу. -К. Юстиніан, 2008.
14. Ентін Л.М. Інституційна структура та механізм прийняття рішень у Європейському Союзі. Навч. посібник. – К., ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004.
15. Європейська інтеграція/Уклад. М.Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; Пер. з нім. М. Яковлева. – К.:Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007.
16. Інтернаціоналізація вироблення політики: Інституційні та організаційні підходи до інтеграції внутрішньонаціональних та міжнародних аспектів вироблення політики//Пер. з англ. М.Д.Полонського.- К., 2000.
17. Кіш Є. Європа в пошуках нової ідентичності. Інституціоналізація процесів інтеграції країн Центрально-Східної Європи// Нова політика. - 1998.- № 3.
18. Коноваленко І. Проблема співвідношення наднаціональності та суверенітету в основних концепціях західноєвропейської інтеграції// Наукові записки/ Національний університет "Києво-Могилянська академія". – 1999. - Том 12. Політологія.
19. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування. – К. – 2012
20. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Аналітичне дослідження. – К., 2007.
21. Кухта Б.Л. Проблеми політичної інтеграції/ Основи політичної науки: Курс лекцій за ред.Б.Кухти.Ч.4: Міжнародна політика. - Львів, 1999.
22. Мовчан Ю. Лісабонський договір – новий етап європейського конституціоналізму.- Віче. 2008 - № 24.
23. Помян К. Європа та її нації/Пер. з франц. Я.Кравця.- Львів: Каменяр, 2003.
24. Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. – К.: Смолоскип, 2002.
25. Роль ЗМІ у сприянні європейській інтеграції.- Європейська Комісія, 2001.
26. Ружмон Дені де. Європа у грі. Шанс Європи. Відкритий лист до Європейців.- Львів, 1998.
27. Світова та Європейська інтеграція: організаційні засади. Навчальний посібник / За ред. Я.Й.Малика, М.З.Мальського. - Львів, 2001.- 402 с.
28. Тичина В. П. Правові цінності Європейського Союзу: навч. посіб. – Харків.: Право, 2023.
29. Фалалеева Л.Г. До питання про ефективність взаємодії інститутів Європейського Союзу з огляду на перспективи його розширення. // Зовнішня торгівля: право та економіка. Збірка наукових праць. Випуск 2(6) – Частина 2.- К.: 2002.
30. Фомін С. Розширення ЄС на схід: «рівні» та рівніші// Політика і час.- 1999.- № 3.
31. Шлях інтеграції у Європейський Союз: основні вимоги до членства. Етапи приєднання та інституційний механізм// <http://www.comparativelaw.kiev.ua/>
32. Avery G, Cameron F. The Enlargement of the European Union. Sheffield Academic Press. 1999.
33. Europe Whole and Free: Vision and Reality. Editors: Slawomir Debski and Daniel S. Hamilton – Warsaw and Washington D.C. 2019
34. European Neighbourhood Policy. Challenges for the EU-Policy Towards the New Neighbours. Ed. By Johannes Varwick, Kai Olaf Lang. Barbara Budrich Publishers, Opladen & Farmington Hills. 2007.
35. European Union Enlargement. Ed. By Neill Nugent. Palgrave Macmillan.2004.
36. European Union Politics. Ed. By Michele Cini. Oxford University Press. 2004.
37. Ghazaryan N. The European Neighbourhood Policy and the Democratic Values of the EU. A Legal Analysis. Hart publishing. 2014.

38. Glencross A. The Politics of European Integration. Political Union or a House Divided? Wiley Blackwell. 2014.
39. Governing the European Union. Ed. By Simon Bromley. SAGE Publications. 2001.
40. How Europeans see themselves. Looking through mirror with public opinion surveys.- European Communities, 2000.
41. International Relations and the European Union. Second edition. Ed. By Christopher Hill and Michael Smith. Oxford University Press. 2011.
42. Kuzmin D. Soft power vs hard power: is there place for the EU as such “common neighboring” countries as Ukraine? Odesa National University Herald. Sociology and Politics. Volume 23.Issue 2 (31). 2018 Politics
43. Olechowski A. Four Premises for the Polish Strategy in the European Union // The Polish Foreign Affairs Digest. 2003, Voi.3, No 4(9). P.33.
44. Origins and Evolution of the European Union. Ed. By Desmond Dinan. Oxford University Press. 2014.
45. Tathan Allan F. Enlargement of the European Union. Kluwer Law International. 2009. – 555p.
46. The European Neighbourhood Policy in Perspective. Context, Implementation and Impact. Ed. By Richard G. Whitman and Stefan Wolf. Palgrave Macmillan.2012.
47. The European Union in the wake of Eastern Enlargement. Institutional and policy-making challenges. Ed. By Amy Verdun and Osvaldo Croci. Manchester University press. 2005.
48. The Institutions of the European Union. Ed. By John Peterson and Michael Shackleton. Oxford University Press. 2002.
49. Understanding European Neighbourhood Policies. Concepts, Actors, Perceptions. Ed. By Edmund Ratka, Olga A. Spaiser. Nomos. Baden-Baden. 2012.
50. Van Oudenaren J. Uniting Europe: an introduction to the European Union. Rowman & Littlefield Publishers. 2005.

15. Інформаційні ресурси

1. Міністерство закордонних справ України. <https://mfa.gov.ua/>
2. Рада Європи: //www.coe/fr/eng/
3. Європейський Союз: // www.europa.eu.int
4. Верховної Ради України:// www.rada.kiev.ua